

gemeente
Haarlemmermeer

De leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Telefax 023 563 95 50

Cluster Maatschappelijke en Economische Ontwikkeling
Contactpersoon Suzanne Bos
Doorkiesnummer 023 5674804
Uw brief ---
Ons kenmerk 13.067526\jwi/ohv 2013/66384
Bijlage(n) Geen
Onderwerp Stand van zaken Bestuursafspraken Voor en
Vroegschoolse Educatie 2013

Verzenddatum
12 DEC. 2013

Geachte heer, mevrouw,

In de B&W nota van 21 februari 2012 over de landelijke bestuursafspraken Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) (Nota bestuursafspraken over het 'Effectief benutten van voor- en vroegschoolse educatie en extra leertijd voor jonge kinderen'. 2012-2015) hebben wij een aantal ambities geformuleerd op VVE gebied voor onze gemeente die onder te verdelen zijn in vijf aandachtsgebieden. Graag informeren wij u per ambitie over de huidige stand van zaken.

Op basis van de resultaten van de onderwijsinspectie hebben wij voor de gemeente Haarlemmermeer de ambitie om in 2015 te bereiken dat:

1. de kwaliteit van de voorschool is verhoogd:
 - a. Taalniveau 3F van de pedagogisch medewerkers in de VVE peuterspeelzalen¹;
 - b. Opbrengstgericht werken en hanteren van een kindvolgsysteem;
 - c. Meer hbo-ers in de voorschool;
2. de resultaten van het gemeentelijk VVE beleid in kaart zijn gebracht:
 - a. Verhogen bereik en resultaat van de vroegschoolse periode;
 - b. Verbeteren doorgaande leerlijn van voor- naar vroegschoolse periode;
3. de ouderbetrokkenheid in de voorschool (peuterspeelzaal) is versterkt;
4. handhaven van het aantal VVE plaatsen (mits de doelgroep niet groter wordt);
5. schakelklassen hebben gedeeltelijk een andere opzet, zodat kinderen - als de situatie het toelaat - dichter bij huis ondersteund worden.

¹ Taalniveau 3F heeft iemand die MBO-4 heeft afgerond. Het gaat om de domeinen mondelinge vaardigheid, leesvaardigheid, schrijfvaardigheid, begrippenlijst en taalverzorging.

1. De kwaliteit van de voorschool is verhoogd:

- a. Taalniveau 3F van de pedagogisch medewerkers in de VVE peuterspeelzalen:
Ambitie 2015: 50% van de leidsters beschikken over het taalniveau 3F.

Stand van zaken:

Alle leidsters zijn getoetst op het taalniveau, 76% van de leidsters is direct geslaagd voor beide toetsen en zit aldus op taalniveau 3F. De overige 24% wordt begin 2014 getraind om dit niveau te bereiken. De trainingen zullen afgenomen worden door UVA Talen. Onze ambitie is hiermee ruimschoots gehaald.

- b. Opbrengstgericht werken en hanteren kindvolgsysteem

Opbrengstgericht werken:

Het opbrengstgericht werken is ingevoerd. Per VVE kind is er een nieuw formulier ontwikkeld. De activiteiten worden per kind gepland en zijn gericht op het vergroten van de ontwikkeling. In het formulier worden concrete doelstellingen benoemd, zoals het vergroten van de woordenschat. Daarnaast is er meer differentiatie in aanbod tussen jongere peuters en oudere peuters en wordt er gewerkt in kleine groepjes, afgestemd op het niveau van het kind. De ambities zoals deze zijn gesteld in de bestuursafspraken zijn hiermee gehaald.

Hanteren kindvolgsysteem (CITO)

De SKH werkt met het peutervolgsysteem van CITO. Inmiddels heeft zij het digitale systeem aangeschaft (één van de ambities voor 2013). Hierdoor kun je resultaten nog beter meten en wordt beter aangesloten op de resultaten van de basisschool. Ook in de groepen 1 en 2 van de VVE scholen wordt met CITO gewerkt. Onze ambitie is dat kinderen zich zo optimaal mogelijk ontwikkelen. Met schoolbesturen is afgesproken dat 70% van de VVE kinderen zich ontwikkelen conform de groei van de vaardigheidsscores van het CITO volgsysteem.² Deze doelstelling sluit aan bij de doelstelling van de SKH. De komende periode willen wij in samenwerking met Passend onderwijs en schoolbesturen bekijken hoe we, net als bij de SKH, de doelstellingen voor VVE kinderen in de vroegschool kunnen aanscherpen en concretiseren (zoals bijvoorbeeld het vergroten van de woordenschat). Wij gaan in het eerste kwartaal van 2014 hierover met hen in gesprek. Uiteindelijk moeten deze resultaatafspraken onderdeel worden van het convenant dat wij in 2015 met schoolbesturen willen afsluiten.

- c. Meer HBOers in de voorschool:

Bij het formuleren van de bestuursafspraken begin 2012 waren bij de SKH 6 hbo-ers (totaal 1,5 fte) werkzaam als tutor. Zij begeleiden de VVE kinderen wekelijks in kleine groepjes. De uren van deze tutores zijn inmiddels uitgebreid voor voorbereiding, begeleiding per VVE kind en de warme overdracht naar de basisschool. De ambitie is om toe te werken naar 2,5 fte in 2015. Inmiddels is er 3,43 fte werkzaam. De ambitie is hiermee gehaald.

² Vanzelfsprekend is het onze ambitie dat 100% van de kinderen de Nederlandse taal minimaal op basisniveau beheerst.

2. De resultaten van het gemeentelijk VVE beleid zijn in kaart gebracht

Hierbij gaat het om het zicht houden en monitoren van de resultaten van het beleid.

Afspraken gaan onder andere over:

a. Verhogen bereik en resultaat van de vroegschoolse periode

Vanaf 2006 ligt de verantwoordelijkheid voor de vroegschoolse educatie bij de basisscholen. Als gemeente hebben we echter wel de verantwoordelijkheid om afspraken te maken met de schoolbesturen over de concrete resultaten van de VVE in de vroegschool.

Resultaatafspraken tot nu toe:

Wij hebben samen met de schoolbesturen de ambitie geformuleerd dat 70% van de kinderen zich ontwikkelt conform de vaardigheidsscores van CITO. In een aantal werkoverleggen met de VVE scholen hebben wij vervolgens bekeken hoe wij deze ambitie kunnen aanscherpen en concretiseren. Er is gezocht naar een gezamenlijk referentiekader zodat zowel scholen als peuterspeelzalen op dezelfde manier naar de ontwikkeling van een kind kijken. Het formuleren van kwalitatieve VVE doelstellingen voor de vroegschool, maar ook het benoemen van een doelgroepkleuter en het in beeld brengen van het bereik van de VVE kinderen op de vroegschool zijn onderwerpen die de komende periode verder worden uitgewerkt, zowel in overleg met de schoolbesturen als in de werkoverleggen met de VVE scholen. Uiteindelijk moeten deze afspraken vormkrijgen in een convenant resultaatafspraken VVE met schoolbesturen in 2015.

b. Verbeteren doorgaande leerlijn van voor- naar vroegschoolse periode

Dit houdt in dat de warme overdracht van de VVE kinderen van de voorschoolse voorziening naar de basisschool wordt geoptimaliseerd.

Stand van zaken:

De SKH heeft met een aantal VVE scholen een goede samenwerking gerealiseerd. Er is sprake van een aantal "VVE koppels" van peuterspeelzalen en VVE scholen, waarbij de overdracht warm is en de tutor een persoonlijke toelichting geeft op het overdrachtspakket VVE³, dat ieder VVE kind meekrijgt naar de basisschool. Indien het nodig is gaat de overdracht altijd gepaard met een persoonlijk gesprek. In de Brede scholen is er in ieder geval sprake van een persoonlijke overhandiging.

De SKH heeft een werkinstructie doorgaande leer en zorglijn ontwikkeld van de voor naar de vroegschool.

Peuterestafette:

Naast de overdracht van VVE kinderen wordt voor alle peuters de Peuterestafette⁴ ingevuld en meegegeven aan de ouders. Op dit moment is een werkgroep peuterestafette actief waarin een aantal professionals uit de kinderopvang, SKH en het onderwijs zitting hebben. De aftrap heeft plaatsgevonden op de inspiratiesessie van Passend Onderwijs, 11 september jl. Doel is om in samenwerking met Passend onderwijs, het onderwijsveld en instellingen in de kinderopvang te komen tot een verbeterde overdrachtsformulier voor

³ Het overdrachtspakket bevat de CITO toetsresultaten, de CITO observatielijst en het eindverslag tutoring

⁴ De peuterestafette is een overdrachtsformulier waarin resultaten van peuters worden overgedragen aan de basisschool.

iedere peuter in de gemeente Haarlemmermeer. In dit overdrachtsformulier is onder andere aandacht voor de ontwikkelingslijn van het kind in de doorgaande lijn van de voor naar de vroegschool en de ouderbetrokkenheid.

Uiteindelijk moeten bovenstaande inspanningen resulteren in een overkoepelend protocol doorgaande lijn, waaraan alle partijen zich kunnen conformeren. Opzet is om in 2015 dit protocol gereed te hebben.

3. Versterken ouderbetrokkenheid in de voorschool (peuterspeelzaal)

Uit onderzoek is gebleken dat ouderbetrokkenheid de effectiviteit van VVE vergroot, met name als ouders thuis met hun kinderen ontwikkelingsgerichte activiteiten doen. Bij het formuleren van de bestuursafspraken heeft de onderwijsinspectie geconstateerd dat de SKH de ouders al in hoge mate betreft bij de VVE activiteiten op de peuterspeelzaal, echter de activiteiten waren nog niet vastgelegd in een gericht ouderbeleid. De SKH heeft naar aanleiding hiervan het programma VVE thuis geïmplementeerd. VVE thuis is een programma dat onderdeel is van het piramideprogramma (CITO) dat wordt gegeven op de peuterspeelzalen. De ouders worden dan ook (verplicht) onderdeel van het VVE programma in de voorschool, met vaste ouderbijeenkomsten waarin voorlichting wordt gegeven en het voordoen van stimulerende activiteiten centraal staan. De SKH heeft hierbij de taak tot signaleren van onderstimulans of pedagogische onmacht (opvoedproblemen) en verwijst indien nodig naar de netwerkpartners als Loket Vroeghulp, CJG, MOC en Meerwaarde (Opstapje). Daarnaast dient de SKH ook logopedische vragen te signaleren. In samenwerking met Logopedie onderwijsadvies geven zij bij logopedische problemen gerichte ouderbegeleiding op taalstimulans thuis (door middel van het programma TOLK van OnderwijsAdvies).

Stand van zaken VVE thuis

De eerste helft van 2013 is gebruikt voor deskundigheidsbevordering en training van de VVE coördinator en tutoren. Er zijn materialen aangeschaft en VVE thuis is gestart op drie locaties met vier oudergroepen. Dit zijn ongeveer 50 ouders. In het voorjaar van 2014 vindt er een eerste evaluatie plaats waarna VVE thuis stapsgewijs verder geïmplementeerd wordt. De voorbereiding per locatie vergt de nodige tijd en aandacht en de tutoren zullen elkaar daarop inwerken. In 2015 zullen alle locaties werken met VVE thuis.

VVE thuis naast het gezinsgerichte programma Opstapje:

VVE thuis is in didactisch opzicht gericht op de stimulering van kinderen. Omdat het onderdeel is van het VVE programma Piramide op de peuterspeelzaal en dezelfde thema's centraal staan, wordt de doorgaande lijn van peuterspeelzaal naar thuis bevorderd. Naast dit centrumgerichte programma hebben wij het gezinsgerichte programma Opstapje voor 2 tot 4 jarigen binnen ons gemeentelijk aanbod. In dit programma wordt, meer dan in VVE Thuis, het accent gelegd op het bevorderen van de ouder-kindinteractie, waarbij ouders een intensieve en meer op de individuele situatie gerichte begeleiding krijgen. Er worden huisbezoeken gedaan, waardoor een goede transfer naar de thuissituatie mogelijk is en eventuele gezinsproblemen worden gesignaleerd. Opstapje is met name voor ouders geschikt die alleen maar basisschool (of minder) hebben, of voor ouders die geïsoleerd zijn. Ook is Opstapje geschikt voor ouders die de gang naar de peuterspeelzaal nog niet gevonden hebben. (Een echte opstap dus). Door VVE thuis en opstapje naast elkaar aan te bieden kan er maatwerk geboden worden.

Overkoepelend gemeentelijk ouderbeleid

Om overlap te voorkomen en maatwerk te bieden is het belangrijk de programma's goed op elkaar aan te laten sluiten. Daarnaast willen wij ook hierin de doorgaande lijn naar de vroegschool bevorderen en aansluiten bij het ondersteuningsplan van Passend Onderwijs, waarin staat vastgelegd dat het onderwijs plaatsvindt in nauw overleg met de leerkracht, de ouder en kind. (De zogenaamde kerntriade). Wij organiseren daarom met de VVE werkgroep (waaronder Meerwaarde en Logopedie), Passend onderwijs en VVE scholen een aantal interactieve bijeenkomsten ouderbetrokkenheid. Doel is om te komen tot een gedeelde visie en goed afgestemd doelgericht gemeentelijk ouderbeleid. We sluiten hierbij aan op de huidige successen. De eerste twee bijeenkomsten hebben inmiddels plaatsgevonden en in 2014 gaan we hiermee verder aan de slag. De ambitie is om in 2015 een visie op ouderbeleid en een integraal samenhangend aanbod voor ouderbeleid gereed te hebben.

4. Uitbreiding van het aantal plaatsen en verbetering van de toeleiding

De G4/G33 breiden waar nodig en voor zover mogelijk het aantal voorschoolse plaatsen uit. En verbeteren de toeleiding naar de voor- en voegschoolse educatie om het bereik van kinderen en ouders te vergroten. In onze gemeente bereiken wij inmiddels met een goed georganiseerde toeleiding 181 doelgroepkinderen en zijn hiermee een voorbeeld voor andere gemeenten.

5. Schakelklassen hebben gedeeltelijk een andere opzet, geen deeltijd, maar voltijd variant en ondersteuning voor de kleutergroepen op de school in de wijk.

Nieuwkomers die vanuit het buitenland instromen in het Nederlandse onderwijs hebben een tijdelijke specifieke onderwijsbehoefte: Het leren van de Nederlandse taal opdat deelname aan onderwijs op leeftijdsniveau in Nederland mogelijk wordt. Voor de nieuwkomers in de leeftijd van de groepen 3 tot en met 8 wordt door het Samenwerkingsverband Haarlemmermeer in deze onderwijsbehoefte voorzien. De uitvoering ligt bij basisschool De Wegwijzer. Daar zijn twee schakelklassen gesitueerd voor nieuwkomerskinderen van 6 tot en met 12 jaar. Uitgangspunt is dat deze kinderen een jaar de schakelklas bezoeken en daarna naar een basisschool in de wijk gaan. Tot en met school jaar 2012/2013 hanteerde de schakelklas een deeltijdvariant, waarbij kinderen 's morgens naar de schakelklas gingen en 's middags naar een school in de wijk. Met ingang van schooljaar 2013/2014 is dit omgezet in een voltijdvariant. Hiervoor is gekozen omdat in de praktijk bleek dat de moederschool (in de wijk) de kinderen niet vakkundig genoeg kan opvangen. Daarnaast is ook de lijn ingezet dat er een dag per week ambulante hulp is voor ondersteuning aan de leerkrachten en kleuters uit groep 1 en 2 en een warme overdracht van de schakelklasleerlingen naar een basisschool in de wijk. Tevens worden er trainingen ontwikkeld voor de leerkrachten van de basisscholen in de wijk.

VVE in relatie tot de Jeugdwet en Passend Onderwijs

Onze gezamenlijke ambitie is dat alle kinderen onderwijs volgen, hun talenten ontwikkelen en een diploma halen, dat ze waar nodig hierbij ondersteuning op maat krijgen zodat ze dit zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs doen, dat ze voorbereid zijn om later te voorzien in hun levensonderhoud en te participeren in de samenleving.

Uit divers onderzoek is gebleken dat investering in de VVE op jonge leeftijd van grote invloed is op de schoolloopbaan. Stimulatie van de cognitieve, sociaal-emotionele en taalontwikkeling is cruciaal voor de verdere ontwikkeling van het kind. Het blijkt dat een achterstand op latere leeftijd veel moeilijker in te halen is. Hoe eerder begonnen wordt met de interventie, hoe meer effect deze heeft. De positieve effecten van het stimuleren van kinderen is nog sterker voor kinderen uit achterstandssituaties.⁵

De peuterspeelzaal, is naast de school een belangrijke vindplaats voor potentiële zorgkinderen en –gezinnen. Knelpunten in de ontwikkeling van kinderen kunnen er snel gesignaleerd worden en aangepakt worden. De VVE doelgroep heeft een verhoogd risico op zorgvragen als gevolg van de relatief lage sociaal economische situatie van opvoeders. De SKH heeft naast haar VVE aanbod een goede voorschoolse zorgstructuur opgebouwd. De zorgstructuur voor 0-4 jaar wordt in de komende periode verder geoptimaliseerd, aansluitend bij de visie en ontwikkelingen van gemeente op het gebied van Sociaal Domein en de Transitie Jeugdhulp.

Eind 2014 zullen wij u opnieuw informeren over de stand van zaken met betrekking tot de bestuursafspraken VVE.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. C.H.J. Brugman

drs. Th.L.N. Weterings

⁵ In Amerika is er veel onderzoek gedaan naar de economische effecten van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Men heeft VVE-kinderen gedurende lange tijd gevolgd en vergeleken met controlegroepen. Op deze manier is aangetoond dat er veel korte, middellange en lange termijn effecten van VVE zijn. Op korte termijn is er minder uitval in het onderwijs, betere leerprestaties, meer gezondheid en meer welbevinden van VVE-kinderen. Op middellange termijn is te zien dat er minder speciaal onderwijs is, minder beroep op de gezondheidszorg en minder school- en studieuitval. Op lange termijn zijn er fiscale effecten te zien, er is meer werkgelegenheid, minder criminaliteit, minder uitkeringen, een hogere levensstandaard, en een positieve invloed op de opvoeding van de nieuwe generatie (van Kampen, 2005).